

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md
e-mail: secretariat@justice.gov.md

la nr. 04/2-3504 din 27.04.2023

nr. 18-69-3573 din 03.04.2023

**Ministerul Finanțelor
Cancelaria de Stat**

Urmarea examinării proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de *lege pentru modificarea unor acte normative (asigurare transfer atribuții conform Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative)*, **număr unic 241/MF/BNM/2023**, comunicăm următoarele.

Potrivit notei informative, proiectul este elaborat în vederea punerii în aplicare a prevederilor *Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative* și are ca finalitate atribuirea Băncii Naționale a Moldovei a unor competențe de reglementare și supraveghere a sistemului financiar non-bancar, în particular, a atribuțiilor de licențiere/avizare/înregistrare, reglementare și supraveghere a activității asiguratorilor, reasiguratorilor, intermediarilor de asigurări și/sau în reasigurări, a Biroului Național al Asiguratorilor, a asociațiilor de economii și împrumut, a birourilor istoriilor de credit și organizațiilor de creditare nebancare – atribuții exercitate în prezent de Comisia Națională a Pieței Financiare.

1. La Art. II (modificarea Legii nr. 139/2007 asociațiilor de economii și împrumut):

Referitor la pct. 3, prin care se propune completarea art. 46 cu alin. (5¹) cu următorul cuprins: „(5¹) În scopul realizării supravegherii, autoritatea de supraveghere poate solicita de la autorități publice și alte persoane să prezinte orice informații de care dispun, referitoare la activitatea asociațiilor, membrii și administratorii acestora.”, atenționăm că acesta nu se integrează armonios în conținutul normativ al art. 46, care prevede reglementarea și supravegherea activității asociațiilor, și nu se referă la autorități publice, precum și alte persoane (observație valabilă și pentru art. III pct. 3, prin care se propune completarea cu alin. (4¹) a art. 17 din *Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară*).

La pct. 5, ce vizează art. 49 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 139/2007*, potrivit căruia „încălcarea prevederilor prezentei legi și/sau a actelor normative emise de autoritatea de supraveghere în vederea executării legii se consideră încălcări.”, atenționăm că norma juridică expusă trebuie să fie formulată cu maximă precizie și previzibilitate, astfel încât să determine cu claritate fapta ce constituie temei în vederea aplicării sancțiunilor sau a măsurilor de stabilizare asociațiilor de economii

și împrumut. În acest sens, normele juridice propuse nu ar trebui să conțină o normă generală de trimitere la o obligație ce rezultă dintr-o lege sau alt act normativ sub următoarea formulă: „încălcarea prevederilor prezentei legi și/sau a actelor normative”.

Prin urmare, considerăm necesară revizuirea prevederilor expuse mai sus, astfel încât să poată fi determinate cu exactitate cazurile care pot duce la aplicarea sancțiunilor sau a măsurilor de stabilizare de către Banca Națională a Moldovei (nerespectarea căror norme, care neconformități), or, spre exemplu, o neconformare minoră care poate fi înlăturată nu ar trebui să ducă imediat la aplicarea sancțiunilor.

Obiecția este valabilă și pentru Art. III pct. 5 (modificarea art. 19 alin. (2) lit. a) din *Legea nr. 122/2018 privind birourile istoriilor de credit*) și Art. VII pct. 6, ce vizează art. 24 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară*.

2. Potrivit Art. III pct. 5, art. 19 alin. (1) din *Legea nr. 122/2018 privind birourile istoriilor de credit* se propune a avea următorul cuprins: „Pentru încălcarea legislației privind birourile istoriilor de credit, birourile istoriilor de credit și/sau persoanele cu funcții de răspundere ale birourilor istoriilor de credit poartă răspundere materială, civilă, contravențională și penală în conformitate cu legislația.”.

În același context, consemnăm că răspunderea juridică trebuie să fie prevăzută de normele materiale, ce stabilesc tipul concret de răspundere (penală, contravențională sau civilă), determină faptele și sancțiunile pentru comiterea acestora.

Mai mult ca atât, atenționăm că potrivit Art. IV pct. 4 din proiect, art. 310² din *Codul contravențional* se abrogă, respectiv, proiectul în cauză exclude răspunderea contravențională a birourilor istoriilor de credit,

Totodată, menționăm că aplicarea concomitentă a răspunderii **penale și contravenționale** contravine principiului *non bis in idem*, deoarece Art. III pct. 5, art. 19 alin. (1) din *Legea nr. 122/2018 privind birourile istoriilor de credit*, în formula prezentă de autor, ar putea crea situații în care subiectul vizat să fie atras atât la răspundere penală, cât și contravențională pentru aceeași faptă prejudiciabilă.

Astfel, principiul *non bis in idem* derivă din normele constituționale ale articolelor 4, 21 și 25 din *Constituție*, precum și art. 22 din *Codul de procedură penală*. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă a devenit un principiu fundamental și incontestabil al oricărui sistem de drept și este garantat de normele actelor internaționale, la care a aderat și Republica Moldova. Astfel, potrivit art. 4 alin. 1 din *Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat. Cu termeni similari operează și art. 14 alin. 7 din *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*.

Adițional, amintim că și Curtea Constituțională, conferind principiului *non bis in idem* o conotație constituțională, în § 5 din *Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală* a subliniat: „[...] dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă derivă din art. 21 din Constituție, conform căruia: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”[...].

Din cele enunțate rezultă că, principiul statuat la art. 21 din *Constituție* – asigurarea tuturor garanțiilor necesare apărării persoanei acuzate de un delict în procesul judiciar – pe lîngă alte drepturi procesuale, oferă persoanei și dreptul constituțional de a nu fi urmărită, judecată sau pedepsită de mai multe ori pentru aceeași faptă. Principiul în cauză presupune că cel care prin conduita sa a ignorat ordinea de drept va răspunde o singură dată pentru fapta ilicită, pentru o încălcare a legii se va aplica o singură sancțiune juridică. Acest principiu constituțional se aplică nu numai în cauzele penale, dar și în cauzele contravenționale, precum și în orice altă formă de răspundere juridică din aceeași materie de drept.

În contextul celor relatate, considerăm oportun revizuirea conceptuală a **Art. III** pct. 5, art. 19 alin. (1) din *Legea nr. 122/2018 privind birourile istoriilor de credit*, prin determinarea exactă a tipului concret de răspundere (penală, contravențională sau civilă) a faptelor prejudiciabile și a sancțiunilor.

3. Potrivit **Art. IV**, *Codul contravențional* se completează cu o nouă contravenție „Articolul 290¹. Activitatea neautorizată pe piața financiară nebancaară” acesta urmînd a fi examinată conform competenței, de către Agenția Achiziții Publice autoritatea administrativă de inspectare financiară din subordinea Ministerului Finanțelor sau de către Serviciul Fiscal de Stat, în conformitate cu art. 402 alin. (1) din *Codul contravențional*.

Reieșind din funcțiile și atribuțiile Agenției Achiziții Publice și ale Serviciului Fiscal de Stat, prevăzute de *Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice* și de *Hotărârea Guvernului nr. 395/2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Serviciului Fiscal de Stat*, se atestă că autoritățile respective nu au tangență cu examinarea a faptei privind practicarea activităților profesionale pe piața financiară nebancaară, **reglementate și supravegheate de Banca Națională a Moldovei**, fără act cu caracter permisiv sau fără îndeplinirea condiției de înregistrare stabilite de lege pentru desfășurarea activităților respective.

Mai mult ca atît, reieșind din faptul că proiectul are drept scop substituirea contravențiilor din *Codul contravențional* cu norme punitive prevăzute în legile sectoriale, considerăm că fapta prejudiciabilă propusă la art. 290¹ din *Codul contravențional* trebuie să fie examinată și sancționată nemijlocit de Banca Națională a Moldovei, în acest context fiind inclusă încălcarea și sancțiunea în legile sectoriale, avînd în vedere funcțiile și atribuțiile ce îi revin potrivit *Legii nr. 178/2020 privind modificarea unor acte normative* „Art. I. – La articolul 5 din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, alineatul (1) se

completează cu litera p) cu următorul cuprins: „p) licențiază/autorizează/emite avizul pentru înregistrarea de stat, reglementează și supraveghează activitatea asiguratorilor, reasiguratorilor și a intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări, a Biroului Național al Asiguratorilor de Autovehicule din Republica Moldova, a asociațiilor de economii și împrumut, a birourilor istoriilor de credit și a organizațiilor de creditare nebancaară.”. Astfel, reieșind din cele expuse mai sus, se va exclude pct. 1 și pct. 6 de la Art. IV.

4. La **Art. VII** pct. 4, se propune modificarea lit. b) alin. (1) de la art. 20 din *Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară*, potrivit căreia „Autoritatea de supraveghere este în drept să suspende pe un termen de până la 2 ani activitatea organizației de creditare nebancaară, cu mențiunea respectivă în Registrul, în următoarele cazuri: neîndeplinirea prescripțiilor privind înlăturarea încălcărilor în activitate și/sau a altor cerințe dispuse de autoritatea de supraveghere, inclusiv în cazul sesizării de către autoritatea responsabilă privind nerespectarea legislației cu privire la contractele de credit pentru consumatori”.

Menționăm că, textul „și/sau a altor cerințe dispuse de autoritatea de supraveghere” nu corespunde condițiilor de precizie, claritate și previzibilitate a normei, instituind o situație de incertitudine pentru subiecți cărora se adresează. În acest context, propunem revizuirea respectivului text prin stabilirea exactă a cerințelor ce trebuie să le respecte organizația de creditare bancaară pentru a nu-i fi suspendată activitatea de către autoritatea de supraveghere din cauza unor cerințe neprevăzute în lege.

5. Potrivit **Art. IX** pct. 12, ce vizează completarea art. 122 cu alin. (3¹) din *Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare*, „Sanctiunile prevăzute la alin. (2) lit. a), c)-c²) și h) se aplică persoanelor în privința cărora Banca Națională a Moldovei constată că acestea nu acționează în conformitate cu regulile unei practici prudente și sănătoase și/sau care nu corespund cerințelor de reputație și competență adecvată naturii, extinderii și complexității activităților participanților profesioniști pe piața asigurărilor și responsabilităților încredințate.”

Norma juridică expusă mai sus este una abuzivă și nu întrunește condițiile de previzibilitate a actului normativ, având în vedere că aplicarea sancțiunilor de către Banca Națională a Moldovei se va baza pe criterii vagi precum „nu acționează în conformitate cu regulile unei practici prudente și sănătoase” și „nu mai corespund cerințelor de reputație adecvată naturii, extinderii și complexității activității participanților profesioniști”, respectiv, participații profesioniști pe piața asigurărilor vor și puși într-o situație defavorabilă și imprevizibilă, contrar principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea actelor normative.

Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să edicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate. Adoptarea de către legiuitor a unor legi **accesibile, previzibile și clare** se impune și prin art. 23 alin. (2) din *Constituție*, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 5/2018*, § 46-47).

Prin urmare, propunem revizuirea prevederilor respective astfel încât să poată fi determinate cu exactitate cazurile/criteriile care odată ce vor fi încălcate de profesioniștii pe piața asigurărilor vor avea ca efect aplicarea sancțiunilor de către Banca Națională a Moldovei.

6. La Art. X:

- Alin. (3) prevede că, „Comisia Națională a Pieței Financiare transmite cu titlul oneros, la valoarea contabilă conform situației din data transmiterii, Băncii Naționale a Moldovei sisteme informatice „SIREM” și „RCA Data”, repozitoriile de fișiere și alte sisteme informatice..., precum și bunurile, drepturile și actele conexe sistemelor informatice respective.”

În acest context, menționăm că potrivit art. 7¹ *Legii nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat* „(1) Proprietar al sistemelor informaționale de stat este statul. (2) Proprietarul stabilește posesorii, deținătorii, administratorii tehnici și utilizatorii sistemelor informaționale de stat.”

La fel, în conformitate cu pct. 7 din *Hotărârea Guvernului nr. 133/2012 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de stat în domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule* „**Posesor al Sistemului automatizat de stat în domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule este Comisia Națională a Pieței Financiare**”.

Adițional, potrivit pct. 36 sbp. 15) din *Hotărârea Guvernului nr. 590/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Depozitarul public al situațiilor financiare* „Sistemul informatic electronic cu bază de date privind stocarea, consolidarea, analiza și monitorizarea datelor financiare ale sectorului de creditare nebancară „**SIREM**” – **sistem informațional deținut de Comisia Națională a Pieței Financiare**, utilizat de organizațiile de creditare nebancară din Republica Moldova pentru a depune situațiile financiare (în format JSON)”.

Astfel, reieșind din prevederile expuse mai sus, comunicăm că Comisia Națională a Pieței Financiare reprezintă posesor al sistemului informațional „RCA Data” și deținător al sistemului informațional „SIREM”, respectiv acestea nu pot fi transmise cu titlul oneros Băncii Naționale a Moldovei, deoarece proprietar al acestor sisteme informaționale este statul. În acest context, Comisia Națională nu poate avea drept de dispoziție pentru aceste două sisteme informaționale „SIREM” și „RCA Data”. Reieșind din cele expuse mai sus, se va revizui alin. (3) de la Art. X din proiect.

- Potrivit alin. (12), (15) și (16), „Comisia Națională a Pieței Financiare reține calitatea de participant în procesele de judecată cu privire la insolabilitatea sau lichidarea silită a societăților de asigurare sau reasigurare...”, „Comisia Națională a Pieței Financiare reține calitatea de participant la procesele care au obiect actele administrative, operațiuni administrative sau inacțiuni ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare”.

În conformitate cu art. VIII alin. (4) din *Legea nr. 178/2020* „La data intrării în vigoare a prezentei legi, personalul angajat al Comisiei Naționale a Pieței Financiare antrenat nemijlocit în activitățile de licențiere, autorizare, reglementare și supraveghere a asigurătorilor, reasiguratorilor și intermediarilor în asigurări

și/sau în reasigurări, a Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule din Republica Moldova, a asociațiilor de economii și împrumut, a birourilor istoriilor de credit și a organizațiilor de creditare nebanară se transferă în cadrul Băncii Naționale a Moldovei, în conformitate cu legislația muncii.”

Astfel, având în vedere că personalul antrenat în activitățile de licențiere, autorizare, reglementare și supraveghere se va transfera în cadrul Băncii Naționale a Moldovei, se atestă că realizarea acțiunilor menționate la alin. (12) și alin. (15)-(17) de către Comisia Națională a Pieței Financiare va fi anevoioasă sau pe alocuri imposibilă ca urmare a lipsei de personal calificat pe domeniile transferate Băncii Naționale a Moldovei.

Adițional, reliefăm că prevederile alin. (12), (15)-(17) sunt contrare art. 53 alin. (3) din *Codul administrativ*, potrivit căruia „Modificarea dispozițiilor legale privind competența pe parcursul derulării procedurilor administrative nu afectează competența stabilită inițial, **cu excepția cazului în care autoritatea publică este desființată sau dacă pentru procedurile administrative în desfășurare legea prevede în mod expres transferul de competență.**”. Respectiv, având în vedere argumentele expuse mai sus, propunem excluderea prevederilor alin. (12), (15)-(17) de la Art. X din proiect (obiecție valabilă și pentru alin. (18)).

- Cu referire la alin. (19) menționăm că, acesta contravine prevederilor art. 385 din *Codul contravențional*, potrivit căruia „(1) **Agentul constatator este reprezentantul autorității publice** care soluționează, în limitele competenței sale, cauza contravențională în modul prevăzut de prezentul cod. (2) Este desemnat ca agent constatator funcționarul din autoritățile indicate la art. 400–423¹⁰, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare.”.

Totodată, nu este clară calitatea procesuală a persoanelor transferate de la Comisia Națională a Pieței Financiare la Banca Națională a Moldovei „care le va permite” să participe la procesele sau procedurile contravenționale, și dacă probele prezentate de aceștia în cadrul procesului contravențional vor fi luate în considerare de instanța de judecată, având în vedere că potrivit *Codului contravențional* participanții la procesul contravențional sunt: persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional, agentul constatator, procurorul, victima, martorul, specialistul, expertul, interpretul, apărătorul.

- La alin. (21), *ab initio*, atenționăm că derogarea de la art. 3 alin. (3) din *Codul contravențional* contravine prevederilor constituționale, în special art. 22, potrivit căreia „Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos. Totodată, *Convenția europeană a drepturilor omului* la art. 7 statuează că, nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât cea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii. Această normă se referă la regula de neretroactivitate a normei care înrăutățește poziția persoanei supuse urmăririi.

În același context s-a pronunțat și Curtea Constituțională, prin *Decizia sa nr. 142/2019*, astfel „Raportarea normei contestate la dispoziția articolului 76 din

Constituție, potrivit căreia o lege „intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei”, evidențiază contradicția între norma legală și cea constituțională, pentru înlăturarea căreia era necesară examinarea în fond a sesizării nr.187g/2019, ultima urmând a fi calificată ca fiind admisibilă. Această concluzie se consolidează și prin interpretările anterioare ale Curții Constituționale, care a statuat că **legea nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Legea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut** (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 29 octombrie 1998*). Prin această afirmație, Curtea a stabilit principiul de neretroactivitate a legii, adică legea nouă nu se aplică actelor și faptelor încheiate, săvârșite sau, după caz, produse înainte de intrarea sa în vigoare, fiind aplicabilă actelor și faptelor ulterioare intrării sale în vigoare.”

Astfel, **retroactivitatea legii nu poate fi aplicată pentru înrăutățirea situației individului, dar poate fi aplicată pentru îmbunătățire**. Totuși, considerăm că autorul proiectului trebuie să evite asemenea ingerințe, păstrând regula neretroactivității, care este consacrată de *Convenția europeană a drepturilor omului* și de *Constituție*. Această afirmație este prezumată de alte elemente ale securității juridice: previzibilitatea, accesibilitatea și interpretarea unitară a legii. Or, legea retroactivă *apriori* nu poate fi previzibilă, din simplul motiv că nu a existat la momentul apariției raportului juridic.

În acest sens, considerăm că prevederile de la alin. (21) din proiect vor afecta substanțial regulile de accesibilitate și interpretare unitară a legii sub aspectul inexistenței sale la etapa planificării actului juridic și asumării eventualelor consecințe.

În altă ordine de idei, comunicăm că nu este clar, din punct de vedere procesual, cum Banca Națională a Moldovei va realiza „substituirea” sancțiunii contravenționale cu o amendă prevăzută de legile sectoriale, în vigoare de la 01 iulie 2023, „prin aplicarea limitelor valorii minime și maxime a sancțiunii contravenționale stabilite de prevederile în vigoare la 01 iulie 2023 ale *Codului contravențional*”, ținând cont de faptul că procedura contravențională și cea administrativă reprezintă proceduri distincte și specifice domeniului său.

Cu titlul de exemplu, menționăm că o asemenea experiență de abrogare a contravențiilor și includerea acestora în legea sectorială a fost posibilă prin *Legea nr. 75/2020 privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor*. Astfel, în conformitate cu art. 64 alin. (2) din lege, „(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă articolele 291²–291⁹ și 401¹ din *Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008*” fără a se recurge în acest sens la excepțiile privind acțiunea legii contravenționale în timp sau la substituirea sancțiunii contravenționale cu amenda administrativă potrivit legii sectoriale.

Reieșind din cele expuse mai sus, considerăm oportună revizuirea conceptuală a modalității de aplicare a prevederilor *Codului contravențional*, care urmează a fi abrogate, în unison cu legile sectoriale din domeniul financiar bancar, astfel încât să nu contravină principiilor constituționale, *Codului contravențional* și legislației aferente. Respectiv, procesele contravenționale inițiate sub imperiul

prevederilor *Codului contravențional* în vigoare urmează a fi încetate pe motivul inexistenței faptei contravenționale odată ce acestea vor constitui încălcări ale legilor sectoriale.

În acest sens, o soluție de compromis ar fi stabilirea unui termen de intrare în vigoare mai avansat a modificărilor ce vizează abrogarea modificărilor din *Codul contravențional*, pentru ca procesele contravenționale pendinte să fie finalizate, dacă acest lucru este posibil, luând în calcul termenul de prescripție stabilit de art. 30 din Cod.

Secretar de stat

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.04.27 11:53:54 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Stanislav COPEȚCHI

Ex.: Carolina Tataru-Bobușac
Email: carolina.tataru-bobutac@justice.gov.md
Tel.: 022-20-14-37

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md
e-mail: secretariat@justice.gov.md

la nr. 04/2-4496 din 30.05.2023
nr. 16/2-05/62 din 24.05.2023

**Ministerul Finanțelor
Banca Națională a Moldovei**

Urmarea examinării repetate a proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*asigurare transfer atribuții conform Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative*) **număr unic 241/MF/BNM/2023**) comunicăm următoarele.

Ministerul Justiției a examinat sinteza obiecțiilor și propunerilor prezentată de autorul proiectului ca urmare a avizării primare și reiterează obiecțiile și propunerile de la pct. 1 (ce vizează modificarea *Legii nr. 139/2007 asociațiilor de economii și împrumut*), pct. 3 (ce vizează modificările la *Codul contravențional*), pct. 6 (ce vizează dispozițiile finale și tranzitorii a proiectului) expuse în avizul nr. 04/2-3504 din 27.04.2023, având în vedere că aceste propuneri și obiecții nu au fost luate în considerare, respectivele urmînd a fi reexamineate prin prisma aceluiași argumente expuse în avizul anterior. Adicional, prezentăm argumente suplimentare în privința sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege.

1. Cu referire la modificările propuse la *Codul contravențional* de la **Art. IV**, considerăm oportună și expunerea Serviciului Fiscal de Stat precum și a Agenției Achiziții Publice asupra propunerii de completare cu art. 290¹, având în vedere că prezentelor autorități publice li se atribuie calitatea de agent constatatator pe o faptă contravențională nouă. În acest context, la moment, nu este clar dacă Serviciul Fiscal de Stat și Agenția Achiziții Publice deține personal suficient și calificat pentru a constata și examina eficient faptele contravenționale pe piața financiar nebanară în special constatarea practicării ilegale a activității profesionale reglementată și supravegheată de Banca Națională a Moldovei.

Mai mult ca atât, atragem atenția că potrivit art. 304² alin. (1) din *Codul contravențional*, în prezent, practicarea activităților profesionale pe piața financiară nebanară fără licență sau autorizație se constată și se examinează de Comisia Națională a Pieței Financiare, autoritate publică autonomă care reglementează și autorizează activitatea participanților la piața financiară nebanară până la 30 iunie a anului curent.

2. Cu referire la alin. (3) de la **Art. IX** „Dispoziții finale și tranzitorii”, subliniem faptul că potrivit *Hotărârii Guvernului nr. 133/2012 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de stat în domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de*

*autovehicule și Hotărârii Guvernului nr. 590/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Depozitarul public al situațiilor financiare”, Comisia Națională a Pieței Financiare reprezintă posesor al sistemului informațional „RCA Data” și deținător al sistemului informațional „SIREM”. Potrivit art. 10 alin. (1) din *Legea nr. 71/2007 cu privire la registre* proprietar al registrelor de stat este statul. În acest sens, respectiva autoritate publică nu poate *de jure* exercita dreptul de dispoziție în vederea transmiterii cu titlul oneros a respectivelor sisteme informaționale printr-un act normativ și de a încasa plățile în bugetul său, iar Băncii Naționale a Moldovei nu-i poate fi atribuită calitatea de proprietar al respectivelor sisteme.*

Adițional, relevăm că potrivit art. 7¹ din *Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat*, statul reprezintă proprietarul sistemelor informaționale și nemijlocit el stabilește posesorii, deținătorii sistemelor informaționale, însă nicidecum proprietarul acestora printr-un act normativ.

Mai mul ca atât, având în vedere prevederile art. 14 alin. (1) lit. c) din *Legea nr. 121/2007 privind administrarea dezetimizarea proprietății publice*, potrivit căroră „**Transmiterea cu titlu gratuit a bunurilor proprietate publică** se efectuează în cazul trecerii întreprinderilor de stat/municipale, subdiviziunilor acestora, bunurilor distincte proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale din subordinea unei autorități publice în subordinea altei autorități publice”, considerăm că Comisia Națională a Pieței Financiare, urmează să îi transmită „cu titlul gratuit” Băncii Naționale a Moldovei sistemele informaționale menționate mai sus, precum și textele codurilor sursă ale sistemelor informaționale informatice respective, dreptul de utilizare, bunurile și actele conexe, în acest sens BNM va deveni posesor/deținător a acestor sisteme informaționale. Astfel, reiterăm despre necesitatea revizuirii alin. (3) reieșind din limitele legale expuse mai sus.

Potrivit alin. (7) „Fără aducere atingere legislației în vigoare care stabilește temeuri specifice pentru retragere, revocare sau anulare, Banca Națională poate modifica, retrage, revoca sau anula total sau parțial actele menționate în prima propoziție (licențe, autorizații, avize etc.). Considerăm că, respectiva normă juridică este vagă și contrară principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea actului normativ, ținând cont de faptul că BNM pentru a-și îndeplini atribuțiile de modificare, retragere, revocare sau anulare a actelor normative individuale deține temeuri exprese stabilite de legile sectoriale. În acest sens, odată ce subiecții supravegheați de BNM nu vor respecta prevederile legale și actele administrative individuale, acesta va avea nemijlocit pârghiile legale de acțiune, în conformitate cu legile sectoriale modificate prin prezenta lege.

În acest context, considerăm că cuvintele „Banca Națională poate modifica, retrage, revoca sau anula actele administrative individuale” sunt excedente și pot fi interpretate în defavoarea subiecților care activează deja pe piața financiară nebanară, deoarece nu sunt prevăzute temeuri în care Banca Națională va putea realiza asemenea acțiuni arbitrare. Respectiv, considerăm oportună excluderea propoziției a doua de la alin. (7).

Cu referire la alin. (17) și (18), în vederea respectării normelor de tehnică legislativă, considerăm că aceste alineate pot fi comasate într-un singur alin. (17), respectiv după textul „în curs de desfășurare la 1 iunie 2023” se va completa cu următorul text: „sau care vor fi inițiate de la 1 iunie 2023”, în acest context alin. (18) urmînd a fi exclus.

Potrivit alin. (19) și (21), „De la 1 iunie 2023, instanța de judecată va atrage din oficiu Banca Națională în calitate de terț/intervenient în procesele de judecată menționate la alin. (17) și alin. (18)”.

În acest context, menționăm că în conformitate cu art. 65 și art. 67 din *Codul de procedură civilă*, părți în procedura civilă pot fi: intervenientul principal (intervenientul care formulează pretenții proprii cu privire la obiectul litigiului) și intervenientul accesoriu (intervenientul care nu formulează pretenții proprii asupra obiectului litigiului). Totodată, *Codul administrativ* la art. 205 indică că terțul trebuie atras în proces dacă hotărârea instanței de judecată ar interveni direct în drepturile sale.

Propunerea autorului de a atrage BNM în instanța de judecată în calitate de terț/intervenient ar putea îngreuna activitatea ulterioară a acesteia în calitate de autoritate publică care va emite acte administrative individuale, acte reale, sau operațiuni administrative pe piața financiară nebanară care pot avea tangență cu raportul juridic litigios ulterior, având în vedere că din 1 iunie 2023, BNM, va exercita nemijlocit atribuții privind licențierea/autorizarea/emiterea avizelor pentru înregistrarea de stat, precum și supravegherea activității asigurătorilor, reasigurătorilor și a intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări, a Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule din Republica Moldova, a asociațiilor de economii și împrumut, a birourilor istoriilor de credit și a organizațiilor de creditare nebanară.

În acest sens, cu referire la procesele de judecată, care au ca obiect actul administrativ individual al CNPF și au fost inițiate după 1 iunie 2023 sau au fost în curs de desfășurare la 1 iunie 2023, instanța de judecată poate în baza unei acțiuni în obligare, să anuleze în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă, în speță a CNPF-lui, și să oblige autoritatea publică, în speță BNM, să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emiteră a actului este întemeiată, având în vedere prevederile art. 224 alin. (1) lit. b) din *Codul administrativ*.

Respectiv, considerăm că prin atragerea BNM în calitate de terț/intervenient în procesele de judecată, BNM-ul nu va putea realiza în deplină măsură funcțiile și atribuțiile sale, având în vedere că nu se va putea înfăptui continuitatea procedurilor administrative, inițiate de CNPF și „continuate” de BNM, în acest sens participării la piața financiară nebanară vor fi puși într-o situație defavorabilă, or, calitatea de intervenient/terț în procesul civil urmărește alt scop *per se*, de a apăra drepturile acestora în cadrul unui proces cu sau fără posibilitatea de a formula obiecții proprii asupra obiectului litigiului.

Reieșind din cele expuse mai sus, o soluție de compromis ar fi atragerea BNM în procesele de judecată care au fost inițiate după 1 iunie 2023 sau au fost în

curs de desfășurare la 1 iunie 2023 în calitate de copârât. Acest fapt ar permite BNM să își realizeze pe deplin drepturile și obligațiile sale în cadrul procedurii administrative precum și de a realiza cu diligență funcțiile și atribuțiile oferite de proiect.

Astfel, este oportun de a revizui conceptual și alin. (14), (17) și (18).

Cu referire la alin. (20), considerăm oportună excluderea acestuia, având în vedere că *de jure* procesele contravenționale inițiate sub imperiul prevederilor *Codului contravențional* în vigoare urmează a fi încetate pe motivul inexistenței faptei contravenționale, ca urmare a abrogării acestora potrivit proiectului, or, potrivit art. 441 alin. (1) din Cod „Procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care nu există faptul contravenției”. Adicional, potrivit *Codul contravențional* „În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată unul din temeiurile prevăzute la art. 441 sau 445 alin. (1), instanța de judecată încetează procesul contravențional.”, în conformitate cu art. 461 alin. (1).

Astfel, reieșind din cele expuse mai sus, alin. (20) urmează a fi exclus, deoarece procesele contravenționale inițiate de Comisia Națională a Pieței Financiare și cele ce se află în examinare în instanța de judecată, vor fi încetate din motivul lipsei a faptelor contravenționale, în conformitate cu art. 441 alin. (1) din *Codul contravențional*.

3. Pe parcursul proiectului din sintagma „legislația în vigoare”, cuvintele „în vigoare” se vor exclude, ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment.

4. Adicional, expunem necesitatea coordonării proiectului cu Agenția Proprietății Publice care este organul abilitat cu administrarea și deetizarea proprietății publice (art. 7 alin. (2) din *Legea nr. 121/2007*) și IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică care, potrivit art. 23 alin. (3) din *Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat*, administrează infrastructura tehnologiilor informaționale ale autorităților și instituțiilor publice, exercită atribuțiile administratorului tehnic și asigură mentenanța sistemelor informaționale de stat, asigură securitatea cibernetică a acestora.

Secretar de stat

Stanislav COPEȚCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.05.30 10:05:40 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex.: Carolina Tataru-Bobușac
Email: carolina.tataru-bobutac@justice.gov.md
Tel.: 022-20-14-37